

Yrityskaupan hyväksyminen: Ambea AB / Humana AB

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV") on 25.8.2026 ilmoitettu järjestely, jossa Ambea AB (Ambea AB ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvat yhtiöt yhdessä "Ambea" tai "ilmoittaja") hankkii yksinomaisen määräysvallan Humana AB:ssä ("Humana").

1 Yrityskaupan osapuolet ja ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Ambea on hoiva- ja hoitopalveluita Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Tanskassa tuottava konserni. Ambea toimii Suomessa Validia Oy:n ("Validia") ja sen tytäryhtiöiden kautta. Validia tarjoaa valtakunnallisesti sosiaalipalveluihin kuuluvia asumisen, päivätoiminnan ja henkilökohtaisen avun palveluita fyysisesti vammaisille, kehitysvammaisille ja muille toimintaesteisille henkilöille sekä lastensuojelun sijaishuollon palveluita perus-, erityis- ja vaativan tason laitoshoidon yksiköissä samoin kuin perhehoidon palveluita pitkä- ja lyhytaikaiseen tarpeeseen sijais- ja tukiperheissä. Lisäksi Validia tuottaa Suomessa valtakunnallisesti terveydenhuollon palveluihin kuuluvia avo- ja laitostuntoutuspalveluita henkilöille, joilla on neurologinen vamma tai sairaus.

Humana on Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa toimiva hoivapalveluyritys. Sen palveluihin kuuluvat lasten, nuorten ja perheiden palvelut, ikääntyneiden palvelut, erityisasumispalvelut sekä vammaisten henkilöiden henkilökohtainen apu. Humana toimii Suomessa paikallisten tytäryhtiöidensä kautta ja tuottaa valtakunnallisesti lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidon palveluita perus-, erityis- ja vaativan tason asumisyksiköissä sekä lastensuojelun avohuollon palveluita, kuten kotiin vietäviä palveluita ja perhekuntoutusta perhekuntoutusyksiköissä, asumispalveluita nuorille aikuisille sekä lastensuojelun jälkihuollon palveluita. Lisäksi Humana tuottaa Suomessa mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluita ja asumisen tukipalveluita sekä ikääntyneiden avopalveluita.

Yrityskaupan osapuolilla on päällekkäistä toimintaa sosiaalipalveluiden markkinoilla lastensuojelun laitoshoidossa seitsemällä hyvinvointialueella¹ ja vammaisten palveluasumisessa seitsemällä hyvinvointialueella². Lisäksi osapuolilla on päällekkäistä toimintaa vammaisten henkilöiden päivätoiminnassa sekä henkilökohtaisen avun palveluissa.

Ilmoittaja on toimittanut markkinatietoja lastensuojelun laitoshoidon, vammaisten palveluasumisen, vammaisten henkilöiden päivätoiminnan sekä

¹ Helsingin kaupunki, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialue. Helsingin kaupunki ei muodosta hyvinvointialuetta, mutta se huolehtii alueellaan muun muassa sosiaalihuollon järjestämisestä.

² Keski-Suomen hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue.

henkilökohtaisen avun palveluiden yksityisestä palveluntuotannosta, ja nämä neljä ovat ilmoittajan näkemyksen mukaan asiassa relevantteja tuotemarkkinoita. Ilmoittaja on kuitenkin tarkastellut lastensuojelun laitoshoidon myös eriteltynä vaativuustason perusteella perus-, erityis- ja vaativan tason laitoshoidon ja erityiseen huolenpitoon sekä vammaisten palveluasumista myös eriteltynä asumismuotojen perusteella ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ja yhteisölliseen asumiseen sekä asiakasryhmien perusteella kehitysvammaisten ja vaikeavammaisten palveluasumiseen.

Maantieteellisesti lastensuojelun laitoshoidon markkinoita tulee ilmoittajan näkemyksen mukaan tarkastella yksittäistä hyvinvointialuetta laajempina, vaativan tason laitoshoidossa valtakunnallisina. Ilmoittaja on kuitenkin toimittanut markkinatietoja valtakunnallisella tasolla, hyvinvointialueryhmittymän³ tasolla ja yksittäisen hyvinvointialueen tasolla.⁴ Vammaisten asumispalveluiden markkinoita tulee ilmoittajan näkemyksen mukaan tarkastella maantieteellisesti yksittäistä hyvinvointialuetta laajempina, mutta ilmoittaja on toimittanut markkinatietoja hyvinvointialueryhmittymän tasolla ja yksittäisen hyvinvointialueen tasolla. Vammaisten päivätoiminnan maantieteellisen markkinan laajuus on ilmoittajan näkemyksen mukaan hyvinvointialueen laajuinen, mutta ilmoittaja on tarkastellut markkinaa kapeammalla Keski-Suomen keski-alueen⁵ tasolla, koska osapuolilla ei ole päällekkäisyyttä muualla Keski-Suomen hyvinvointialueella tai muilla hyvinvointialueilla. Henkilökohtaisen avun palveluiden markkinoista ilmoittaja on toimittanut tietoja kolmelta hyvinvointialueelta, joilla osapuolten toiminta on päällekkäistä.

KKV on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän mukaisesti. Asian ratkaisu huomioiden markkinamäärittely on voitu jättää avoimeksi.

2 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

Ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet ovat pääasiassa maltillisia. KKV on selvityksissään keskittynyt tarkastelemaan lastensuojelun laitoshoidon vaativan tason markkinoita valtakunnallisesti, lastensuojelun laitoshoidon erityistason markkinoita Keski-

³ Hyvinvointialueryhmittymä muodostuu hyvinvointialueesta ja sen välittömistä naapurihyvinvointialueista. Kapasiteetti hyvinvointialueryhmittymässä on laskettu siten, että hyvinvointialueen omasta kapasiteetista on huomioitu 100 prosenttia ja kunkin naapurihyvinvointialueen kapasiteetista 50 prosenttia.

⁴ Lastensuojelun laitoshoidon vaativan tason markkinoista ilmoittaja on toimittanut markkinatietoja valtakunnallisella tasolla sekä Uudenmaan hyvinvointialueiden (Helsingin kaupunki sekä Vantaan ja Keravan, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueet) ja Itä-Suomen hyvinvointialueiden (Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueet) muodostamilla alueilla.

⁵ Jyväskylän, Muuramen ja Laukaan kunnat.

Suomen ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla sekä vammaisten palveluasumisen markkinoita Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Näillä markkinoilla osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus nousee ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella korkeaksi kapasiteetin perusteella tarkasteltuna. Lisäksi KKV on selvittänyt vammaisten palveluasumisen markkinoita Pirkanmaan hyvinvointialueella, jossa Validialla on ennen yrityskauppaa vahva asema vaikeavammaisten palveluasumisessa.

KKV on selvittänyt yrityskaupan kilpailuvaikutuksia muun muassa keräämällä tietoja kaikilta hyvinvointialueilta niiden omasta palvelutuotannosta ja sijoitettujen asiakkaiden määrästä ja ostoista yksiköittäin, tapaamalla hyvinvointialueita sekä käymällä läpi kilpailutusaineistoja ja osapuolten sisäisiä asiakirjoja. KKV on myös kuullut osapuolten keskeisiä sidosryhmiä. Markkinakuulemisessa nousi esiin huolia muun muassa palveluiden tarjonnan yksipuolistumisesta, palveluiden laadun heikkenemisestä sekä hyvinvointialueiden riippuvuuden lisääntymisestä yksittäisestä toimijasta ja hintaneuvotteluaseman heikkenemisestä. Markkinapalautteessa myös esitettiin, että markkinoille tulolle ja kapasiteetin laajentamiselle on esteitä.

Viraston selvitysten perusteella lastensuojelun vaativan tason laitoshoidon kilpailutetaan säännönmukaisesti erillään muista vaativuustasoista. Kilpailuttajina toimivat yksittäiset hyvinvointialueet tai useampi hyvinvointialue yhdessä, jotka kilpailuttavat palvelut alueidensa asiakkaille. Vaativan tason palveluntuottajat osallistuvat kilpailutuksiin valtakunnallisesti ja hyvinvointialueet myös sijoittavat asiakkaita laajasti ympäri Suomen sijaitseviin yksiköihin. Viraston selvitysten perusteella Humana on jo ennen yrityskauppaa suurin palveluntarjoaja lastensuojelun laitoshoidon vaativalla tasolla valtakunnallisesti tarkasteltuna noin [30–40] prosentin markkinaosuudellaan. Yrityskaupasta seuraava markkinaosuuden lisäys vuodepaikoissa mitattuna jää kuitenkin vähäiseksi. Viraston selvitysten perusteella muilla palveluntarjoajilla kuin yrityskaupan osapuolilla on riittävästi vapaata kapasiteettia täyttämään kunkin yksittäisen kilpailuttajan paikkatarpeen näiden järjestämissä kilpailutuksissa. Koska asiakkaissa on säännöllistä vaihtuvuutta, markkinoilla on riittävästi keskittymästä riippumatonta vapaata kapasiteettia ja yrityskaupasta seuraava keskittymän kapasiteetin lisäys on vähäinen, keskittymän markkinavoima ei merkittävästi vahvistu yrityskaupan myötä, eivätkä palveluiden kilpailuttajat ole riippuvaisia osapuolten kapasiteetista kilpailutuksissaan. Viraston selvityksissä ei ole ilmennyt, että osapuolet olisivat toisilleen lähisempiä kilpailijoita kuin niiden markkinaosuuksien perusteella voidaan olettaa.

Viraston selvitysten perusteella hyvinvointialueet eivät ole riippuvaisia keskittymän kapasiteetista myöskään lastensuojelun erityistason laitoshoidossa. Ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet nousevat korkeiksi kapasiteetin perusteella tarkasteltuina Keski-Suomen ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla. Osapuolten osuudet hyvinvointialueiden tekemistä ostoista ja sijoitettujen asiakkaiden määrästä jäävät kuitenkin viraston hyvinvointialueilta keräämien tietojen perusteella maltillisemmiksi kuin osapuolten markkinaosuudet kapasiteetin perusteella.

tarkasteltuina. Keski-Suomen hyvinvointialue on kilpailuttanut perus- ja erityistason laitoshoidon yhdessä.⁶ Kilpailutuksessa yrityskaupan osapuolten tarjoaman kapasiteetin osuus kaikesta kilpailutuksessa tarjotusta lastensuojelun erityistason laitoshoidon kapasiteetista on jäänyt matalaksi, ja merkittävä osa kaikesta kilpailutukseen tarjotusta kapasiteetista on sijainnut hyvinvointialueen ulkopuolella. Uusien lastensuojelun erityistason laitoshoidon tehtyjen sijoitusten määrä Keski-Suomessa on myös laskenut kuluvana vuonna merkittävästi, ja yksiköissä on vapaata kapasiteettia. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella valtaosa erityistason laitoshoidon asiakkaista on sijoitettu hyvinvointialueen ulkopuolelle. Ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella keskittymän markkinaosuus jää maltilliseksi sekä Keski-Suomen hyvinvointialueyhtymän että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueyhtymän tasolla tarkasteltuna.

Vammaisten palveluasumisessa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus nousee korkeaksi vaikeavammaisten ympärivuorokautisessa palveluasumisessa.⁷ Viraston selvitysten perusteella osapuolten osuudet hyvinvointialueen tekemistä ostoista jäävät kuitenkin maltillisemmiksi kuin osapuolten markkinaosuudet kapasiteetin perusteella tarkasteltuina. Ilmoittajan mukaan osapuolten palveluntarjonta Länsi-Uudellamaalla kohdistuu lisäksi merkittävältä osin erilaisille asiakasryhmille, eivätkä kaikki osapuolten yksiköt ole tosiasiallisia vaihtoehtoja toisilleen.⁸ Viraston selvitysten perusteella osapuolet kohtaavat kilpailupainetta myös hyvinvointialueen ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Myöskään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ei nähnyt kaupalla olevan olennaista vaikutusta markkinaan.

Viraston markkinakuulemisessa nousi esiin huoli Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalveluiden markkinan keskittymisestä. Osapuolilla ei kuitenkaan ole Pirkanmaan hyvinvointialueella päällekkäistä toimintaa vammaisten asumispalveluissa. Viraston selvitysten perusteella Humanalla on kuitenkin suunnitteilla laajentaa Pirkanmaalle avaamalla sinne uusia vammaisten asumispalveluiden yksiköitä. Valtaosa Validian palveluasumisen kapasiteetista alueella on suunnattu erityisesti vaikeavammaisille ja Humanan uudet yksiköt taas kehitysvammaisille henkilöille. Validian markkina-asema vaikeavammaisten ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ei muutu yrityskaupan myötä. Keskittymän markkinaosuus kehitysvammaisten

⁶ Ilmoittajan mukaan eri vaatavuustasojen välillä esiintyy tarjonnan korvaavuutta ja vaatavuustason muutoksia tapahtuu säännöllisesti. Ilmoittajan ja viraston tapaamien hyvinvointialueiden mukaan lastensuojelun laitoshoidon yksikön muuttaminen perustason ja erityistason välillä on tarjoajan kannalta suoraviivaisempaa kuin muutos vaativan tason yksiköksi.

⁷ Vuoden 2025 alusta voimaan tullut vammaispalvelulaki ei tee eroa vammaisten henkilöiden välillä diagnoosin perusteella esimerkiksi jaottelomalla kehitysvammaisiin ja vaikeavammaisiin. Viraston tapaamat hyvinvointialueet toivat kuitenkin esiin, että mainituille asiakasryhmille tarjottavissa palveluissa on eroja, lakimuutoksen heijastuminen vammaisten palveluasumisen markkinaan tulee viemään aikaa, ja on jokseenkin epävarmaa, missä määrin lakimuutos tulee markkinoilla käytännössä häivyttämään jakoa kehitysvammaisille ja vaikeavammaisille henkilöille tarjottavien palveluiden välillä.

⁸ Yksi Validian Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sijaitsevista yksiköistä on kapeaa asiakasryhmää palveleva ns. MONA-yksikkö, jonka paikat muodostavat suuren osan Validian hyvinvointialueella sijaitsevien vaikeavammaisten ympärivuorokautisen asumisen kokonaiskapasiteetista.

palveluasumisessa Pirkanmaan hyvinvointialueella jää Humanan uuden kapasiteetin rakentamisen jälkeenkin maltilliseksi.⁹

3 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Ambea AB hankkii yksinomaisen määräysvallan Humana AB:ssä.

4 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

5 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

6 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa erityisasiantuntija Mikael Lustig, puhelin 029 505 3091, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtajan sijainen,
johtaja

Valtteri Virtanen

Erityisasiantuntija

Mikael Lustig

⁹ Humanan lähivuosina rakennettavat yksiköt huomioiva tarkastelu myös todennäköisesti yliarvioi osapuolten yhteenlaskettua markkinaosuutta, koska virastolle toimitetut tiedot huomioivat kilpailijoiden laajentumissuunnitelmista vain julkisista lähteistä saatavilla olevat hankkeet.